

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

ULUSLARARASI BAKALORYA PROGRAMI

A TÜRK DİLİ VE YAZINI DERSİ

UZUN TEZİ

“DÜNYAYA TEKME VURMUŞ KADINLAR”

Rehber Öğretmen: Buket Şafak CİĞEROĞLU

Öğrencinin Adı: Selin

Öğrencinin Soyadı: Arıcan

Diploma Numarası: 001129-0110

Sözcük Sayısı: 3896

Araştırma sorusu: Ayfer Tunç'un “Kapak Kızı” ve “Yeşil Peri Gecesi” adlı yapıtlarında odak figürlerin toplumsal yapı içindeki kadın kimlikleri hangi yönleriyle işlenmiştir?

ÖZ (ABSTRACT)

Uluslararası Bakalorya Programı, A1 dersi Türk Dili ve Edebiyatı alanında ele alınan bu tezde, Ayfer Tunç'un "Kapak Kızı" ve "Yeşil Peri Gecesi" adlı iki yapıtı incelenmiştir. Tezde iki yapıt seçilmesinin sebebi bu yapıtların birbirinin devamı olma niteliğini taşıyarak birbirini tamamlamasıdır. Bu tezde kadın odak figürler üzerinden toplumsal yapı içerisindeki kadın kimliğinin hangi yönleriyle ele alındığı değerlendirilmiştir. Tezin amacı toplum içerisindeki kadının yerini değerlendirmek, toplum içindeki farklı kadın kimliklerinin karşılaştırmasını yapmak ve bu kimlikleri yaratan nedenleri incelemektir.

Tez üç ana bölümden oluşmaktadır: "Kadın Figürlerin Hayat Karşısındaki Duruşu", "Kadın Figürlerin Aşk Hayatları", "Kadın Figürlerin Yaşadığı Yalnızlık". Bu üç bölümde "cesaret", "aşk" ve "yalnızlık" kavramlarının odak figürlerin kendi kimliklerini oluşturmaları üzerindeki etkisi işlenmiş ve birbirinden farklı bu iki kadın figürün yaşadıkları doğrultusunda toplum içerisinde kazandıkları kimliklerin bir karşılaştırması yapılmıştır. Tezin üç bölümü de "Selda" ve "Şebnem" olarak ayrılmış, böylece "Kapak Kızı" ve "Yeşil Peri Gecesi" yapıtlarının kadın odak figürleri olarak iki alt başlıkta incelenmiştir.

(Sözcük Sayısı: 151)

Bu zorlu süreç içerisinde hep yanımda olan anneme...

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
1. KADIN FİGÜRLERİN HAYAT KARŞISINDAKİ DURUŞU/CESARET	5
1.1.SELDA	5
1.2.ŞEBNEM	6
2. KADIN FİGÜRLERİN AŞK HAYATLARI.....	7
2.1.SELDA	7
2.2.ŞEBNEM	9
3. KADIN FİGÜRLERİN YAŞADIĞI YALNIZLIK	14
3.1.SELDA	14
3.2.ŞEBNEM	15
SONUÇ	17
KAYNAKÇA	19

GİRİŞ

Toplumda kadın olarak var olmak, kendine ait bir kimliğe sahip olup bunu korumak oldukça güçtür. Bireyler yaşadıkları olaylardan, çevrelerindeki insanlardan ve aile yapılarından etkilenir. Ayfer Tunç'un "Kapak Kızı" ve "Yeşil Peri Gecesi" adlı yapıtlarında toplum içerisinde kadın kimliği sorunsalının üzerinde durmuştur. Toplum içinde kadın olmak "Kapak Kızı" adlı yapıtın kadın odak figürü Selda ve "Yeşil Peri Gecesi" adlı yapıtın kadın odak figürü Şebnem'in yaşadıkları süreçler ile işlenmiştir. Aynı ailede yer alan bireylerin birbirine zıt tutum ve davranışları, edindikleri kimlikleri oluşturan önemli etkenler ortaya konmuştur.

"Kapak Kızı" adlı yapıtın odak figürü Selda'nın hayatı yıllardır görüşmediği kuzeni Şebnem'in çıplak fotoğraflarını görmesiyle değişir. Şebnem'le yıllar sonra, erotik bir derginin kapağında karşılaşmak Selda'nın kendini, aile yapısını, ahlak anlayışını ve kadın olmayı sorgulamasına neden olur. Selda'yı kendiyle yüzleştiren bu fotoğraflar Şebnem'in dibe vurmasının başlangıcıdır. "Kapak Kızı" adlı yapıtta düşüncelerine ve bakış açısında yer verilmeyen "kapak kızı" Şebnem'in yaşadıkları, onu bu fotoğrafları çekirtmeye götüren nedenler ve bu fotoğraflardan sonra başına gelenler "Yeşil Peri Gecesi" adlı yapıtta anlatılır. Aile ve toplum yapısındaki yozlaşmayla birlikte kadın olmanın zorlukları ortaya konur.

Şebnem, tutkulu ve pervasız bir figürken Selda sakin, kendi halinde, cesaretsiz bir figürdür. Birbirlerinin hayatına önemli etkileri olan bu figürlerin yaşadıkları, karakterleri, çekirdek ailelerinin yapıları birbirlerinden farklılık göstermektedir. Bu tezde yapıtta sıkça üzerinde durulan üç ana kavram –cesaret, aşk, yalnızlık- ele alınmıştır. Bu üç kavramın Selda ve Şebnem'in toplum içerisinde kazandıkları kadın kimliğine etkisi açıklanarak kadın figürler karşılaştırılmış, odak figürlerinin sahip olduğu farklı kadın kimliklerine dikkat çekilmiştir.

1. KADIN FİGÜRLERİN HAYAT KARŞISINDAKİ DURUŞU/CESARET

İnsanın kendi içindeki cesareti bulması ve onu kullanışı toplum içindeki kimliğini oluşturmasına yardımcı olur. Toplumda arka planda kalmış, kendi ayaklarının üzerinde duramayacağı düşünülen kadınlar içinse cesaretli bir birey olmak daha zordur. “*Cesaret ancak göstermemiz gerektiğinde imkansız olduğunu anladığımız bir erdemdir.*” (Yeşil Peri Gecesi, 331) Kadınlar hayat karşısındaki duruşlarını sağlamlaştırmak için cesaretle yüzleşmek zorundadır.

1.1.SELDA

Odak figür Selda kendisinde noksan olan şeyin cesaret olduğunu, yaşamaktan, acı çekmekten korktuğu için hayata atılamadığını düşünür. Hayata atılmak için cesareti yoktur. Şebnem’in yaşadığı acı olsa da gerçek hayatın, hissettiği sahici duyguların ayırdına varmak Selda’nın yüzüne eksiklerini vurur ve hayatını yaşamadığını fark etmesini sağlar.

Selda yaşam karşısındaki cesaretsizliğinin sebebinin ailesi olduğunu düşünür. Ailesi tarafından bütün kötülüklerden, acılardan sakınılarak büyümüş olmasının cesur bir şekilde yaşayamamasında etkisi vardır. “*Güvenli aile evinde temkinli adımlar atmaya öğrenmiş olan hiç kimse Şebnem’in, alacakaranlık bir alana uzanan tutkularını anlayamaz, anlasa bile özenemez, bu serüvene eşlik etmeyi aklından geçirmezdi.*” (Kapak Kızı, 228) Selda’nın “iyi aile çocuğu” olarak büyümesi toplum içinde kendini güvene almak isteyen bir kişilik edinmesine neden olur.

Selda’nın içinde cesaret vardır ancak mantığı ve ailesinin ona aşladığı kendini koruma duygusu onu kullanmasını engeller. Selda’nın içindeki cesaretin en büyük kanıtı Şebnem’in fotoğraflarından sonra kendisiyle yüzleşecek cesareti bulmasıdır. Selda’nın yaşam karşısındaki korkaklığının temelini ailesi atarken, cesaretini tetikleyen de Şebnem’in pervasızlığı, yaşadığı gerçek hayat ve bir kadının nasıl bir durumda bu kadar pervasız olabileceği sorusudur. “*Selda*

beni o dergide ve o halde görmekten çok etkilenmiş. Cesaret üstüne, cüret üstüne, çıplaklık, ahlak, kadın olmak, aile olmak üstüne pek çok düşünmüş. O günden sonra ne zaman bir yol ayrımı çıksa karşısına, cesaret isteyenini tercih etmeye gayret etmiş. Sonuç bazen iyi olmuş, bazen kötü. Ama cesareti seçtikçe kendini iyi hissetmiş.” (Yeşil Peri Gecesi, 459) Selda'nın hayat karşısındaki duruşunun değişimi yapıtta geriye dönüş tekniğiyle verilerek Şebnem'in Selda'nın hayatı ve kişiliği üzerindeki etkisi ortaya konmuştur.

Selda her ne kadar cesaretini kazansa da mantığını kaybetmez. Ailesinden öğrendiği üzere önce kendisini sağlama alır, sonra cesur davranır. Selda'nın kendi hayatını yaşaması, cesaret kazanması toplum içerisinde güçlü bir kadın kimliği edinmesini sağlar.

1.2.ŞEBNEM

Şebnem asi ve gözü kara bir figürdür. Ailesinin ilgisizliğiyle oluşan dikkat çekme isteğiyle beraber cüret edebileceği şeylerin sayısı artmış, kaybedecek bir şeyi olmadığından – ya da o öyle sandığından- kendini hayatın içine pervasızca atmıştır. Şebnem için cesaret bir zorunluluktur çünkü ailesi tarafından yalnız bırakılmasından sonra o bir köşede oturup hayatın geçip gitmesini izlemek yerine cesaret ederek güçlü olup ayakta durmayı tercih eder. Gençliğinden beri bir alışkanlık haline gelen cesareti büyüdükçe tehlikeli bir pervasızlığa döner ve bu Şebnem'i dibe çeker. *“Bedenini duygularıyla birlikte en çok zarar görebileceği biçimde kitlenin önüne atmak pervasızlıktan başka neydi?” (Kapak Kızı, 233)*

Şebnem, hayatında hep mağdur olduğunu düşünür. Yapıtta geriye dönüş tekniğiyle verilen geçmişinde bunun örneklerine rastlanır. Annesi ve Ekrem'le yaşarken onları kızdırmak için erkeklerle yakınlaşması, yatılı okulda cüretkar tutum ve davranışlarda bulunması, Ali'den ve onu üzen herkesten intikam almak için çektiği çıplak fotoğraflar, çıplak fotoğraflarının yer aldığı dergiyi kendi elleriyle Süleyman amcasına vermesi, Seçkin'den aldığı intikam, Haluk Hocayla olan ilişkisi, Uluçmüdür'le arasında geçenler ve onun gerçek yüzünü ortaya çıkarıp

aynı zamanda kendini de karalayarak intikam alması Şebnem'in cesaretinin boyutlarını ortaya koyar. Şebnem kadın kimliğinin üzerini tek kalemde silebilecek kadar gözü karadır. *“Şebnem'i küçük bir ihtimalle şöhrete götürecektir, çok büyük ihtimalle dibe indirecek olan fotoğraflarla karşılaştığı için şaşkındı. (...) bu fotoğraflar çok az kişinin seçebildiği sonu karanlık bir yolu, büyük bir gözükaralığı işaret ediyor; Selda ne düşüneceğini bilemiyordu.”* (Kapak Kızı, 113) Şebnem gibi cesur bir kadının yapabilecekleri mağdur rolünü oynamaktan fazladır ancak bu davranışları kendi kararıdır. Şebnem'in cesareti her şeyin üstündedir. Duygularının sahiciliği onu daha da pervasızlaştırmış ve her şeyi göze alabilecek, “dünyaya tekme vurmuş kadın” haline getirmiştir.

“Yeşil Peri Gecesi” adlı yapıtın sonunda Selda ve Şebnem karşı karşıya getirilerek cesaretlerinin onları getirdiği nokta ortaya konur. Cesaret Şebnem'i dibe çekerken Selda'ya gerçek bir hayat vermiştir. Bir zamanlar Şebnem'in cesaretine ve sahicili duygularına hayran kalan Selda onun sayesinde kazandığı cesaretiyle Şebnem'in yardımına koşar ve onu kendine hayran bırakır. *“Öyle ya da böyle cesurdu ve bana el uzatıyordu.”* (Yeşil Peri Gecesi, 449) Selda ise Şebnem'in cesaretini “çürümüşlüğü ilan edebilmek için kendisini ateşe atması” olarak nitelendirir. İki kadın figür birbirlerinin cesaretlerinden destek alırlar.

2. KADIN FİGÜRLERİN AŞK HAYATLARI

Aşk, birini tutkuyla ve çok sevmekten doğan; kişinin kalbine, duyduğu güçlü duyguları mühürleyen bir olgudur ve mühründen kurtulması zordur. Bu tutkulu duygu kişinin kontrolünü kaybetmesine ve hayal kırıklığına uğramasına neden olsa da kişiyi olgunlaştırır ve güçlendirir. İnsanın kendini aşka açması bile büyük bir adımdır.

2.1.SELDA

Selda ebeveynlerinden hareketle aşkta mantıklı seçimler yapmaya çalışır ve ilişkilerinde kişiliğinden ödün vermeden tercih yapar. Acı çekmeye cesareti olmadığından aşka karşı

mesafelidir. Selda'nın hayatından dört erkek geçer. Mazhar Selda'nın ilk kez birlikte olduğu uçarı ve çapkın gençtir. Mazhar'ın çapkınlığından ötürü atılacak ilk adımın kolay olması Selda'yı çekmiştir. Selda Mazhar'ın ona değer vermediğini, onunla olamayacağını bilir ancak Selda'nın da onun peşinde koşacak ne özgüveni, ne de aşkı vardır. “(...) evin sahibi genç adam, ona beklediği kadar büyük bir değer vermeyeceğini hissettiriyordu. İşin kötüsü kendiliğinden oluyordu bu (...) İşin daha da kötüsü, Selda bu gençlik tecrübesini fazla büyütüyor, hayatın açtığı kolay kapılardan girmeye hazır, girerken sen de gel demeyi akıl etmeyecek kadar havai bu genç adamın peşinde koşmaya gücü olmadığına hemen o anda karar veriyordu.” (Kapak Kızı, 210) Selda, Mazhar gibi güvenilmez birine aşık olmanın mantıksız olduğunu düşünür ve ondan uzak durur.

Selda'nın Mazhar'dan sonra hoşlandığı erkeklerden biri ise Mesut Abi'dir. Ona “abi” demesinin nedeni yaş farkı değildir, aralarındaki mesafeyi korumaktır. “Yanmak cesaret istiyordu, o da bende yok. (...) Tehlikeli bir ilişkiydi bu, (...) Mesut hayat vadediyor, ama güven vermiyordu.” (Kapak Kızı, 211-212) Selda acı çekmekten korktuğundan aşktan kaçmaktadır.

Selda, hayatı Şebnem'le kesişince aşka olan mesafeli duruşunu fark eder. Mesut'un yanına gitmeyi, ona açılmayı düşünür. “(...) Mesut'un vadettiği, o sisli bölgeye geçebilirdi. (...) Bunu istemediğini fark etti. Cesaretle yokladı kendini. İçinde beklediği gibi bir arzu, bir istek belirmedi.” (Kapak Kızı, 244-245) Selda Mesut'u çekici kılanın ona eklediği “abi” sıfatı olduğunu ve aralarına kendi koyduğu engel kalkınca Mesut'un hiçbir çekiciliğinin kalmadığını anlar.

Selda'nın aşkta cesareti bulduğunun kanıtı ise Ersin'le olan ilişkisidir. Bu ilişki Selda'nın kendini aşka açtığını gösterir. Selda trende tanıştığı ve Şebnem'in çıplak fotoğrafları hakkında konuştuğu biriyle ilişki yaşar. Ersin yaşam karşısında korkaktır, yerinde saymaya devam eder. Bunu fark eden Selda ise ilişkilerini bitirir. “Bir süre birlikte olmuşlar Ersin'le.

Ama yürümemiş. İyi ki de yürümemiş. Tıkanmış bir damara benziyormuş Ersin, akılmıyormuş. Hala arada bir görüşüyorlarmış. Şimdi yabancı bir bankada çalışıyormuş. Bir bankacı kadınla evlenmiş. Bir kızı olmuş. Sonra boşanmış. Hep mutsuzmuş. Bunalımdaymış. Psikiyatra gidiyormuş.” (Yeşil Peri Gecesi, 459) Selda kendini aşmış, yaşamdaki duruşunu sağlamlaştırmıştır. Selda'nın kendiyile yüzleşmesi kadın kimliğini güçlendirmiş ve onu Ersin'inki gibi bir yazğıdan kurtarmıştır.

“Yeşil Peri Gecesi” adlı yapıtın sonunda Selda'nın Belçikalı biriyle evlendiğı detayı verilir ancak bu evliliğın aşk evliliğı olup olmadığı belirtilmez. Kocasının vatandaşlığı nedeniyle Selda'nın da Belçika vatandaşı olması ekranlarda cesur bir şekilde konuşabilmesini sağlar. “*Karı-koca bağımsız haber gruplarının, sınır tanımayan gazetecilerin üyesiymişler. (...) Bir tür dokunulmazlıkla çevriliymişler.*” (Yeşil Peri Gecesi, 448) Selda'nın evliliğının mantıklı olduğu kesindir. Selda ebeveynlerinin izinden gitmiş, kendine uygun, sevip sayabileceğı ve kendine ayrıcalık sağlayabilecek biriyle hayatını birleştirmiştir. Aile yaşantısı Selda'nın tercihlerinde etkili olmuştur. Aşkta cesareti mantıklı bir seçim yaparak bulan Selda mantığıyla cesaretini aşkta bile dengede tutmayı başarmıştır.

2.2.ŞEBNEM

Şebnem'in hayatında birçok erkek olmuştur çünkü Şebnem aşkı arayan bir figürdür ve aşkta cesurdur. Güzelliğı sayesinde erkeklerle ilişkilerinde zorlanmaz ve küçük yaşlardan itibaren erkeklerle yakın ilişkiler içerisindedir. Erkeklerin ona ilgi göstermesi ve onları istediğı gibi yönlendirebileceğini bilmesi hoşuna gider. Ailesinden kaynaklanan ilgi ve sevgi eksikliğini erkeklerle olan ilişkileriyle gidermeye çalışır. Toplum içerisinde güzelliğı ve kadınlığıyla dikkat çekebildiğini anlayan Şebnem, bununla var olmaya çalışır. Şebnem'in ilişki yaşadığı beş önemli erkek figür vardır. Bu erkeklere karşı beslediğı duygular ve onlarla ilgili gerçek düşünceleri yapıtta bilinç akışı ve iç monolog anlatım teknikleriyle verilir.

Şebnem'in hayatındaki erkeklerden biri yatılı okuldaki İngilizce öğretmeni olan Seçkin'dir. Şebnem, öğretmenin onu çekici bulduğunu bilmekte, ilgisi hoşuna gitmektedir. *"Seçkin Beyin bana tutulduğunu görüyorum. Ben de onun bana tutulmasına tutuluyorum."* (Yeşil Peri Gecesi, 328) O dönemde on beş yaşında olan Şebnem aralarındaki yaş farkını, Seçkin'in öğretmeni olmasını ve evli olmasını umursamaz. Seçkin'in ona özel dersler vermesi, ona olan tutumu Şebnem'in aşık olduğunu düşünmesine yeter. *"Nesini beğendiğimi soruyorlar. 'Havasını,' diyorum. Bana ilgi göstermesini diyemiyorum."* (Yeşil Peri Gecesi, 327) Aile sevgisinden yoksunluğu Şebnem'i kendisiyle ilgilenen Seçkin'e yönlendirir.

Şebnem, Seçkin'e hiçbir şeyi umursamadan gider ancak reddedilince büyük bir hayal kırıklığı yaşar. Bunun nedeni yalnızca hoşlandığı biri tarafından reddedilmek değil, aynı zamanda ona ilgi gösteren tek kişinin onu kolayca silip atabilmesidir. Bu olay Şebnem'e yalnızlığını hatırlatır ve onu intihara sürükler. *"Ne yaptığının farkındayım. (...) Nisa'nın gözlüğü yerde, ranzasının altında duruyor. (...) Kırık camını bileğime batırıyorum, boylu boyunca çekiyorum. Acı duymuyorum. Öfke, kırgınlık, nefret, ihanet, aşağılanmışlık hiçbir şey hissetmediğim halde ölmek istiyorum. Bir an önce ölüp oyundan çıkmak istiyorum(...) Ölmemiş olduğum için kahroluyorum. Ölmek isteyip de ölememenin feci bir şey olduğu kafama dank ediyor. (...) Ölüm kesin değilse sakın deneme!"* (Yeşil Peri Gecesi, 335) Şebnem ilgi çekmek için değil, gerçekten ölmek istediği için intihar eder.

Şebnem, Seçkin'le yıllar sonra karşılaştığında değişmiştir ve aklında Seçkin'den intikam almak vardır. Savunmasız bir kızken onu reddeden, küçük düşüren ve intihar etmesine sebep olan Seçkin'i kolayca ağına düşürür ve yaptıklarını ailesini dağıtarak ödetir. Kadın kimliğini kullanarak intikamını almıştır.

Şebnem'in çocukluğunun önemli erkek figürlerinden biri aralarında ciddi bir şey geçmese de Ersin'dir. Ersin nefret ettiği Süleyman Amca'sıyla Nihal Yenge'sinin oğludur ve o

ailede Şebnem'e ilgi gösteren tek kişidir. Şebnem Ersin'in ondan hoşlandığının farkındadır ve bu hoşuna gider. Şebnem ve Ersin yatılı okul dönemi boyunca bir süre görüşürler ancak bu ilişki de Ersin'in korkakça davranıp onu yalnız bırakmasıyla sonuçlanır. Şebnem cesur davranıp mektup yazarak ona bir adım atar. *“Okulun bahçesine sonbahar geldi diye yazmış, yapraklar dökülüyor, çürüyor... Niye okulun bahçesine geldi diye yazmış ki, demiştim, sonbahar her yere gelir. Aslında çok iyi biliyordum ne demek istediğini... Dar alanlardayım, çürüyorum. (...)Eve bile götürmedim, annem bulur diye korktum birkaç kere okuduktan sonra yırttım, attım.”* (Kapak Kızı, 228- 230) Şebnem tekrardan sevdiği biri tarafından yüz üstü bırakılmıştır.

Haluk Hoca Şebnem'in hayatına giren erkeklerden bir diğeridir. Üniversitede profesör olan Haluk, Şebnem'den yaşça büyüktür ve evlidir. Şebnem Haluk'un ona aşık olmadığını bilir ve o da ona aşık değildir. Haluk'u çekici kılan evli olması ve karizmatik bir profesör olmasıdır. *“Aşk hayranlıkla başlar. (...) Haluk Hoca'ya değil, hocanın kürsüdeki varoluşuna aşık olmuştum.”* (Yeşil Peri Gecesi, 269) Şebnem'e göre Haluk'un evli olmasının ilişkilerini yasak aşka vardır bir çekiciliği vardır. Haluk'un karısından ziyade onu tercih etmesi Şebnem'in gururunu okşar. Haluk'un Şebnem'in yanında kalp krizi geçirmesi ve Şebnem'in hastanede Haluk'un karısıyla tanışması bu ilişkinin sonu olur. Haluk zor duruma düşünce Şebnem'i umursamaz ve yanında karısını ister. Haluk'un karısının hastanedeki asil ve ona karşı umursamaz duruşu Şebnem'i etkiler. *“Bütün o asil varlığıyla, Tod's çantası ve ayakkabılarıyla, özgün tasarım zarif takılarıyla, çok Anglosakson bir incelikle, anlıyorum diyordu. Kocamı anlıyorum. Sizi de anlıyorum genç, güzel, çekici şey. (...) Asil pabuçlarının asil topukları üzerinde asil asil yürüyerek, çok kadınca bir kıvraklıkla, kocasının yanına gitti. Sonunda kazandığı zaferin tadını çıkararak.”* (Yeşil Peri Gecesi, 272-273) Şebnem, kadının asil ve kibar duruşu karşısında ezilerek tercih edilen kadın değil, gönül eğlendirilen kadın olduğunu anlamıştır.

Şebnem'in kocası Osman'la ilişkisi karmaşık ve sağlıksızdır. Şebnem'e göre yaşadıkları aşka yakın olarak tabir edilebilir. Onları tanıştıran arkadaşları Gün'dür ve ikisini birbirlerine yine Gün bağlar. En yakın arkadaşı kollarında öldüğü sırada Şebnem'in yanında Osman vardır. *"Ben ki her çağırana zaten gitmişim, anbean ölen bir bedenini iki elini beraber tuttuğumuz adama niye gitmeyecektim? (...) Osman uzun uzun piyano çaldı, ben uzun uzun ağladım. O gece seviştik. Ayrılamadık bir daha."* (Yeşil Peri Gecesi, 257) Bu anı paylaşmak ikisini kopması zor bir şekilde birbirlerine bağlar.

İlişkilerinin ilk dönemlerinde Şebnem Osman'a hayrandır. Gerçekten ona aşık olduğunu düşünür. Yaptığı müzik, duruşu ve yakışıklılığıyla Osman Şebnem'i kendine hayran bırakır ancak evlendikten sonra Şebnem gerçek Osman'ı tanımaya başlar. Osman babasının parasıyla geçinen, paraya bağımlı bir adamdır ve işinde sandığı kadar yetenekli değildir. Bir şeyi amaç edinir ancak hiçbir zaman bu işi sonuna vordıramaz. Dışarıdan görüldüğünün aksine güçlü biri değildir. Annesiyle olan ilişkisinden dolayı anne olmaktan korkan Şebnem ise Osman'a sevgililikten çok annelik yapar. Şebnem bunları yaşadıklarıyla tecrübe ettikten sonra aralarındaki ilişki değişir ve kopma noktasına gelir ancak ilişkilerini bir yalanın üzerine oturtup devam ettirirler. *"Biz Osman'la sevgimizi hemen tüketmiştik. Ama tükenmez bir küpten, günde beş vakit yudum yudum aşk içiyoruz, her yudumda birbirimize ve hayata ve (...) riyakar yaşayan çevremize delice bağlantıyoruz gibi yapmıştık."* (Yeşil Peri Gecesi, 97)

Osman, Şebnem ve Uluçmüdür arasında olanları bilmiyormuş gibi davranır. Oysaki Şebnem'in tek istediği Osman'ın yanında olmasıdır. Şebnem Osman tarafından da yüzüstü bırakılınca en dibi görür ve 'aşklarının ipini çeker'. *"Aşkımızın ipini çektiğim o ilk geceden, yetmiş küsur saat önce ruhumun katledildiği son geceden ve ikisinin arasındaki gecelerden haberi yokmuş gibi davranıyordu (...) Aslında mesele o geceye 'aşkımızın ipini çektiğim gece' demek değil, aşkımıza 'aşkımız' demektir. (...) Aşka çok benzediği zamanlar olmuştu. Ama tümüyle aşk değildi. (...) Benim boğucu derin umutsuzluğumdu. Kapandaki fare gibi*

çaresizliğimdi. Tuzağa düşmüşlüğümdü. Sevilmeyi ölesiye isteyişimdi.” (Yeşil Peri Gecesi, 22)

Şebnem aradığı sevgiyi, ilgiyi bir zamanlar hayran olduğu Osman’da bulabileceğini sanır ancak Osman onu daha da yalnızlaştırır.

Bütün bu erkeklerin arasında Şebnem aslında tek birine aşık olur: Ali. Ali onun ilk, son ve tek aşkıdır. Şebnem Ali’yle tanıştığında on dokuz yaşındadır. Ali ise ondan yaşça büyüktür. Şebnem Ali’nin ona beslediği aşkın kendisinininkine kadar güçlü olup olmadığından emin olamaz çünkü Ali hep kaçıp gidecek, onu yalnız bırakıverecek gibidir. Şebnem’e sık sık ona güvenmemesi gerektiğini belirten sözler söyler ancak Şebnem yine de ona aşık olur. Ali ise söylediği gibi Şebnem’i bırakıp gider. Ali’yi gitmeye iten Şebnem’i sevmemesi değil aidiyetsizlik sorunu ve hayatın anlamını arayış halidir. Şebnem deliler gibi sevdiği Ali tarafından yalnız bırakılınca ondan öç alırcasına çıplak fotoğraflar çektirir. *“Evde uyudum. Saatlerce. Uyandığımda aklıma gelen soru: Ali’nin Phoenix’i görme ihtimali var mıdır acaba?” (Yeşil Peri Gecesi, 201)* Aklının bir köşesinde hep Ali’nin fotoğrafları görüp görmediği sorusu vardır.

Ali’yle Şebnem yıllar sonra bir yılbaşı partisinde karşılaştıklarında Şebnem Osman’la evli olmasına rağmen duygularının azalmadığını fark eder. Ali de hala onu sevmektedir. *“İçim titredi, içim kesik kesik konuştu: Ali, Ali, sen gittiğinden beri--- Ali yirmi üç yıldır--- Ali dile kolay, tam yirmi üç yıldır--- Ali seni düşünmeden geçirdiğim bir gün bile olmadı.” (Yeşil Peri Gecesi, 126)*

Şebnem, en zor zamanlarından sonra başı hayati derecede belaya girdiğinde Ali’den destek görür. Ali onu korur. Şebnem hayatının en kara anlarından birinde Ali’de tekrar aşkı tadar. Üstelik bu sefer Ali aradığı anlamın Şebnem’de gizli olduğunu farkındadır. *“‘Ben artık sensiz yaşamam,’ diyordu. Yaşayamam değil, yaşamam diyordu. ‘Seni bir kere ardında bıraktım, artık gitmene izin veremem, ardından bakamam.’ Ona yıllarca aradığı anlamı*

verdiğimi söylüyordu. Ali için benimle olmak ya da benimle ölmek gibi bir anlamı vardı artık yarının ve öbür günün ve sonraki günlerin.” (Yeşil Peri Gecesi, 430) Şebnem hem ilgi gösterebileceği, hem de ilgi görebileceği biriyle beraberdir. Şebnem de ilgi ve sevgi arayışının cevabını Ali’de bulur.

Şebnem’in hayatına giren erkeklerin çoğunun en belirgin özellikleri onu hayatının bir döneminde yüzüstü bırakıp ona acı çektirmelerinin dışında onlarda hep bir baba figürü aramasıdır. Şebnem’in aşık olduğu erkeklerin çoğu –Seçkin, Ali, Haluk Hoca- ondan yaşça büyüktür. *“Hayatta ben en çok babamı sevdim. Ben Ali’de babamı aradım. Sonra babam yaşındaki adamlarda Ali’yi aradım. Babamda eski babamı aradım.” (Yeşil Peri Gecesi, 286)* Babasını çok seven Şebnem eksikliğini duyduğu baba sevgisini hayatındaki diğer erkeklerde bulmaya çalışır. Yalnızlığından yorulan Şebnem, hayatında çocukluğundaki babası gibi arkasında durabilecek bir figür arar.

3. KADIN FİGÜRLERİN YAŞADIĞI YALNIZLIK

Yalnızlık insanın baş etmesi gereken en zor olgulardan biridir. Bazı insanlar sevdiği tarafından yalnız bırakılırken, bazıları da hayattan ve acı çekmekten korktukları için kendilerini yalnız bırakır. Yalnızlık insanı tüketir, yalnızlığın bıraktığı izler bireyleri şekillendirir. Yalnızlıkla baş edebilen bireyler hayat karşısında daha güçlü durabilir.

3.1. SELDA

Yalnızlık Selda’nın hayatında önemli bir rol oynar. Selda’nın yalnızlığının temelinde kendini hayattan soyutlaması yatar. Hayata atılmaktan, insanlara güvenmekten korkan Selda kendini ruhen ve bedenen yalnız bırakır. Böylece yalnızlık Selda’nın kişiliğinin ana etmenlerinden birisi haline gelir.

Selda ailesiyle birlikte, güvenli bir yuvada çocukluğunu geçirmiştir. Babası asker, annesi öğretmen olan Selda’nın bütün çocukluğu lojmanlarda, düzenli, disiplinli bir şekilde

geçmiştir. “Çocukluğu karanlık, ciddi ve birörnek görünen, çevrenin kendine özgü havasına derhal eklemlenmiş askeri mekanlarda; ordu mensubu olmanın verdiği sınırsız güveni yüzlerinde taşıyan asker aileleri arasında geçmişti.” (Kapak Kızı, 105) Selda ailesinin biricik ve mükemmel kızıdır ancak birbirine sevgi ve saygı duyan bir ailede hayatın gerçekleriyle yüzleşememiştir. Yaşamında ailesindeki güvenli ortamı ve düzeni kendini hayata kapatarak bulmuştur. Selda’nın düzenli bir işi ve hayatı olur ancak mutluluktan çok uzaktır.

Selda kendi yarattığı dünyasında ve küçücük evinde yalnızlığıyla birlikte kendini güvende hisseder. “Selda dar bir sokağa bakmayı tercih ediyordu. Böylece dışarıda varlığını belli eden hayat aklını çelmiyor, kendiyle kalıyordu. (...) Evimi mi, yalnızlığı mı seviyorum, diye düşünürdü bazen, karar veremezdi.” (Kapak Kızı, 47) Selda’nın kendini hayattan gizlediği sığınağı olan evi, hayatı ve hayalleri kadar küçüktür.

Yalnızlıkla hayatını kuran yaşama karşı cesaretsiz Selda mutlu olamaz. Mutluluk yaşamadan, acı çekmeden elde edilemez. “İyi aile çocuğu olunca, yanmadan öğreniyorsunuz ateşten uzak durmayı. Ama hiç değilse bir kere yanmak lazım.” (Kapak Kızı, 251) Kendini acı çekmekten korumak için kullandığı yalnızlığı, Selda’nın ailesinden devraldığı kalkanı, hayatının anlamsız ve amaçsız olduğunu düşünmesine neden olur.

Selda, hayatını yaşamaya karar verdikten sonra kendisini korumak için yalnızlığa ihtiyacı kalmaz. Toplum içinde yalnız başına ayakta durabilen ama ruhen yalnız olmayan bir kadın figür haline gelir.

3.2.ŞEBNEM

Şebnem, Selda gibi kendini isteyerek yalnızlığa mahkum etmez, yaşamda yalnız bırakılır. Selda’yla kuzen olmalarına rağmen Selda’nın onu koruyup kollayan ailesinin aksine Şebnem’in ailesi ona sahip çıkmaz.

Babasının kaza geçirmesine kadar mutlu bir çocukluk geçiren Şebnem, Cavit'in yaralanmasından ve kendini herkese kapatmasından sonra yalnızlıkla tanışır. Cavit eşi Hülya'yla kızı Şebnem'in kendisine acıdıkları için sevgi gösterdiklerini düşünür. Onların gözlerindeki acımayı görmek istemediğinden kendini onlardan uzak tutar; içki, televizyon ve sucuklu yumurtadan oluşan küçük bir dünya kurup bütün sevdiklerini dışlar. Babasını çok seven Şebnem, daha çocuk yaşında onun tarafından yalnız bırakılır, uzun bir süre ilgi göremez. Hülya ise Cavit'in kazasından ve ondan uzaklaşmasından sonra kendine yeni bir hayat kurar. Geceleri eve geç gelir, neden geç geldiği hakkında yalan söyler, evdeki huzursuz hayatını umursamadan kendi hayatını yaşar. Hülya'nın bencil hayatında kızı Şebnem'e yer yoktur. Ekrem'le arasını düzeltmek için Şebnem'i yatılı okula yollaması, genç sevgilisi Can evdeyken Şebnem'i eve onun aklını gençliğiyle, güzelliğiyle çeler diye çağırması, en sonunda tamamen hayatından çekip gitmesi, evlendiğini bile ona söylememesi Hülya'nın kızına karşı tutumunu gösterir. Şebnem'le babası ise yaşadıkları zorluklara rağmen birbirlerine tutunurlar. Şebnem babasını hiç bırakmaz, babasının aksiliğine rağmen onunla yaşamak ister. Yaşadıkları korkunç hayata birbirlerine duydukları ancak belli etmedikleri sevgiyle katlanabilirler. Cavit sakatlığı yüzünden ailesi tarafından da dışlanmıştı bu nedenle Şebnem'le babası yalnızlıklarını birbirleriyle paylaşırlar. *"Çocuk gözlerle baktı bana. (...) Bana muhtaçtı babam. Onu eve götürmeme, teselli etmeme, sevmeme, uyutmama muhtaçtı."* (Yeşil Peri Gecesi, 350) Şebnem babasının akrabalarından; özellikle ailesindeki kadınlardan ilgi göremez, güzelliğinden dolayı ondan nefret ederler. Yalnızlık Şebnem'e tek başına ayakta kalmayı, cesareti ve tek başına güçlü bir kadın olmayı öğrenir.

Şebnem'in Gün ve Kubi'yle olan arkadaşlığı ise hayata tutunmasını sağlar. Ali tarafından terk edildiği kötü günlerinde onlarla tanışır. Gün ve Kubi de onun gibi hayattan istediklerini elde edememiş, hayal kırıklıkları yaşamış kişilerdir. Bu ortak özellikleri Şebnem'e yalnız olmadığını gösterir, aile gibi olurlar. Şebnem belki de en dibi yaşadığı o günlerde

hayatında ilk defa kendini yalnız hissetmez ancak Gün'ü de ondan ölüm alır. Şebnem yine yapayalnız kalır. Gün'ün ölümünden sonra Şebnem, yalnız kalmaktan yorulduğu için Osman'ın güvenilir sandığı kollarında dinlenmek ister ancak Osman'ı tanıyınca kendine yanlış bir liman seçtiğini anlar. Hayatındaki tek dayanağı, nefret ede ede çok sevdiği babası da ölünce Şebnem tamamen yalnız kalır. Artık Şebnem'i gerçekten seven, onu önemseyen kimse kalmamıştır.

Asla sevmekten vazgeçemediği, deli gibi aşık olduğu sevgilisi Ali ve onu yıllardır görmemesine rağmen tek bir telefonuyla yanına koşan, onu korumak için elinden gelen her şeyi yapan, onu "kardeşi" gibi gören Selda Şebnem'i yalnız bırakmamıştır. Şebnem hayatından ve kendinden vazgeçtiği, en yalnız olması gereken o anlarda yalnızlığı hissetmez çünkü sonunda birileri onunla ilgileniyor ve onu seviyordur. "*Selda'yı bir daha göreceğ olsak da olmasak da fark etmez artık, en azından üç kişiyiz.*" (Yeşil Peri Gecesi, 463) Şebnem onu içten içe kemiren yalnızlığından Selda'nın sevgisi ve Ali'nin aşkıyla birlikte kurtulur. Yanında onu gerçekten sevenlerin olması ve bunun verdiği güven Şebnem'e yalnız olmadığını hatırlatır.

SONUÇ

Ayfer Tunç'un "Kapak Kızı" ve "Yeşil Peri Gecesi" adlı yapıtlarında aynı geniş aileden gelen ancak farklı çekirdek ailelerde yaşayan ve birbirlerinden farklı karakterlere sahip olan odak figürler Selda ve Şebnem'in hayatlarının ayrı yerlere gitmesi aile, cesaret, aşk ve yalnızlık kavramlarıyla ilişkilendirilerek verilmiştir. Birbirlerinden farklı hayatlar yaşayan odak figürler iki ortak paydada kesişmiştir. Bunlar birbirleriyle olan ilişkileri ve toplum içerisinde güçlü kadın figürler olarak yer almaları olarak değerlendirilmiştir.

Düzenli bir ailede büyüyen Selda iyi bir meslek sahibi olmuş, donanımlı bir birey olarak karşımıza çıkar ancak korumacı bir yaklaşımla ve düzenli aile hayatında büyümesi Selda'nın yaşama karşı cesaretsiz olmasına neden olur. Gerek özel hayatında, gerekse çevresiyle olan ilişkisinde bu durum geçerlidir. Şebnem ise Selda'ya karşıt olarak parçalanmış bir ailede

yetişmiş bir figürdür. Şebnem, yalnızlığını ve sevgisizliğini hayata karşı cesur duruşuyla gidermeye çalışmıştır. Bu iki kadın figür yaşamlarının kendilerini buluşturduğu noktada birbirlerini kendi özellikleriyle tamamlamışlardır. Selda'nın kendisiyle ve hayatıyla yüzleşip toplum içerisinde güçlü ve cesur bir kadın birey haline gelmesi Şebnem'in cesaretini görmesiyle gerçekleşirken, Selda ise Şebnem'i kararlı bir şekilde zor zamanlarında yanında olmasıyla, iyiliğiyle ve verdiği güven ve sevgiyle etkilemiş, Şebnem'in güçlü bir şekilde hayatına devam etmesine olanak sağlamıştır.

Odak figürler olan Selda ve Şebnem'in toplum içerisindeki kimliklerinin cesaret, aşk ve yalnızlık kavramlarıyla birlikte değiştiğini söylemek mümkündür. Sonradan kazandığı cesaret Selda'nın hem mesleki hayatında hem de özel hayatında ilerlemesine neden olurken yalnızlığından kurtulmasını sağlamıştır. Şebnem'in yalnızlığını ve sevgiden yoksunluğunu gizlemek için kullandığı cesareti ise onu çevresiyle ilişkilerinde ve özel hayatında dibe çekmiştir ancak Şebnem'in güçlü bir kadın figürü olmasının temelinde ise yine cesareti yatar. Selda hayatta cesaret etmeyi Şebnem'den öğrenirken Şebnem de cesaret ve pervasızlığın arasındaki farkı Selda'dan öğrenmiştir. İkisinin de büyüme sıkıntısı içinde olduğu dönemde yeni yetme gençler olarak tanışan Selda ve Şebnem güçlü bir kadın kimliği kazanma yolunda birbirlerinden farklı yolları yürümüşler, farklı hayatlar yaşayıp deneyimlemişlerdir. Hayat ve yaşamda yaptıkları tercihler onları toplum içinde güçlü kadın figürler olarak tekrar bir araya getirmiştir. Ayrı yollardan yürümüş, ayrı acılar tatmış ve ayrı tercihler yapmış olan bu kadın figürler, yıllar sonra tekrar bir araya geldiklerinde kendilerini bulmakta zorlanan genç kızlar olarak değil, kendi ayaklarının üzerinde durmayı öğrenmiş, hayata birbirlerinin desteğiyle atılmış ve dünyaya tekmelerini vurup kendi hayatlarının iplerini ellerine almış, küllerinden yeniden doğmuş güçlü kadınlar olarak ortaya konmuşlardır.

KAYNAKÇA

Tunç, Ayfer. *Kapak Kızı*. İstanbul. Can Sanat Yayınları, Mayıs 2014.

Tunç, Ayfer. *Yeşil Peri Gecesi*. İstanbul. Can Sanat Yayınları, Eylül 2014.